

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ
ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди

№ MO5-41

20 13 йил

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта
махсус таълим вазирлигининг

20 13 йил 13 июль 2013 даги

84 - сонли буйруғи билан тасдиқланган

РЕЖИССЁРЛИК ВА АКТЁРЛИК САНЪАТИ (Турлари бўйича)

олий таълим муассасалари таълим йўналишлари ва мутахассисликлари умумқасбий
ва махсус фанлари педагоглари учун малака ошириш йўналишининг

ўқув дастури

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИ ПЕДАГОГ ВА РАЎБАР КАДРЛАРИНИ ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИ ТАШКИЛ ЭТИШ БОШ ИЛМИЙ - МЕТОДИК МАРКАЗИ

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ САНЪАТ ВА МАДАНИЯТ ИНСТИТУТИ ҲУЗУРИДАГИ ПЕДАГОГ КАДРЛАРИНИ ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ ТАРМОҚ МАРКАЗИ

Малака ошириш ўқув дастури Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг 2013 йил 20 декабрдаги 5 -сонли баёни билан маъқулланган.

Тузувчилар: п.ф.д., проф. Н.А.Муслимов- ТДПУ ҳузуридаги тармоқ
маркази директори
п.ф.н. Ф.Т.Эсанбобоев-ЎзМУ ҳузуридаги минақавий
марказ директори
Муסיқали, драматик театр ва кино санъати” кафедраси
мудири, З.Ахмедова, сан.ф.н., доц. М.Юсупова, пед.ф.н.,
доц. Ф.Ахмедов, катта ўқитувчи Ж.Маматқосимов

Тақризчилар: Ўзбекистон Республикаси санъат арбоби Ш.Ахмедов,
Ўзбекистон халқ артисти Х.Саъдиев

Ўқув дастурлари Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти
Илмий кенгашида тавсия қилинган (20 ____ йил _____ даги ____ - сонли
баённома).

Кириш

Дастур олий таълим муассасалари педагог кадрларининг касбий тайёргарлиги даражасини ривожлантириш, уларнинг илғор педагогик тажрибаларни ўрганишлари ҳамда замонавий таълим технологияларидан фойдаланиш бўйича малака ва кўникмаларини такомиллаштиришни мақсад қилади.

Дастур мазмунида олий таълимнинг долзарб масалаларини ўрганиш, глобал Интернет тармоғидан фойдаланган ҳолда ўқув жараёнига замонавий педагогик ва ахборот технологияларини жорий этиш, педагогнинг шахсий ва касбий ахборот майдонини лойиҳалаш, педагогик маҳоратни ошириш, Ўзбекистоннинг энг янги тарихини билиш, фан, таълим, ишлаб чиқариш интеграциясини таъминлаш, тегишли мутахассисликлар бўйича илм-фанни ривожлантиришнинг устивор йўналишларини аниқлаш, илмий-тадқиқотлар ўтказишнинг самарали методларидан фойдаланишга ўргатиш асосий вазифалар этиб белгиланган.

Шу билан бирга олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчиларининг мунтазам касбий ўсишида интерактив методлар, педагогларнинг таҳлилий ва ижодий фикрлашини ривожлантиришга йўналтирилган инновацион методикалар, масофадан ўқитишни, мустақил таълим олишни кенгайтиришни назарда тутувчи техника ва технологиялардан фойдаланган ҳолда машғулотлар олиб бориш малакаси ва кўникмаларини ривожлантириш кўзда тутилган.

Дастур доирасида берилаётган мавзулар тингловчиларнинг педагог кадрларга қўйиладиган давлат талабларини, замонавий инновацион таълим технологиялари ва уларнинг турларини билишлари, талаба шахси ва унинг хусусиятини ҳисобга олган ҳолда таълимда индивидуаллик ва дифференциал ёндашувга эришувлари ва таълим жараёнларида муаммоли таълим, ҳамкорлик технологияси ва интерфаол усулларни амалда қўллай олишлари, ахборот технологияларидан таълим-тарбия жараёнида самарали фойдалана олиш кўникмаларига эга бўлишларини таъминлашга қаратилган.

Умумий тайёргарлик модули:

- Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривожини ва таълим–тарбия масалалари;
- Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этиш ва бошқаришнинг меъёрий-ҳуқуқий асослари;
- ОТМ тизимида ўқув жараёни ва ўқув-услубий фаолиятни модернизациялаш ва инновацион таълим технологияларини жорий этиш

Умумкасбий тайёргарлик модули:

- Олий таълим педагогикаси ва психологияси;
- Электрон педагогика асослари;
- Таълим технологиялари ва педагогик маҳорат;

- Амалий хорижий тил;
- Тестология асослари;
- Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги;
- Ахборот хавфсизлиги.

Умуммутахассислик бўйича тайёргарлик модули:

- Режиссура ва актёрлик санъати асослари;
- Саҳна нутқи фанини ўқитиш методикаси инновациялари.
- Саҳна ҳаракати ва пластика

Мутахассислик бўйича тайёргарлик модули:

- Режиссура санъати ва актёрлик маҳорати фаниларини ўқитишда илғор тажрибалардан фойдаланиш;
- Драма назарияси: режиссура ва актёрлик санъатидаги оқимлар;

Танлов фанлари модули.

Курснинг мақсади ва вазифалари

Олий таълим муассасалари “Режиссёрлик ва актёрлик санъати (*Турлари бўйича*)” таълим йўналишлари ва мутахассисликлари умумкасбий ва махсус фанлардан дарс берувчи педагоглар малакасини ошириш курсининг мақсади – педагогик фаолиятга назарий ва касбий тайёргарликни таъминлаш ва янгилаш, касбий компетентликни ривожлантириш асосида таълим-тарбия жараёнларини самарали ташкил этиш ва бошқариш бўйича билим, кўникма ва малакаларни такомиллаштиришга қаратилган.

Олий таълим муассасалари “Режиссёрлик ва актёрлик санъати” таълим йўналишлари ва мутахассисликлари умумкасбий ва махсус фанлардан дарс берувчи педагоглар малакасини ошириш курсининг вазифаси – педагогик кадрлар тайёргарлигига қўйиладиган талаблар, таълим ва тарбия ҳақидаги ҳужжатлар, педагогика ва психологиянинг долзарб муаммолари ва замонавий концепциялари, амалий хорижий тил, хорижий таълим тажрибаси, педагогнинг шахсий ва касбий ахборот майдонини лойиҳалаш, педагог кадрларнинг малакасини ошириш сифатини баҳолаш ишлари мазмунини ўрганишга йўналтиришдан иборат.

Курс якунида тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларга қўйиладиган талаблар

Тингловчи:

- Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, таълим соҳасида давлат сиёсати ва бошқа қонунчилик ҳамда ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатларни;
- “Таълим тўғрисида”ги қонун, Кадрлар тайёрлаш миллий дастури ва бошқа қонун ҳужжатларининг қабул қилиниши, моҳияти ва аҳамиятини;
- мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясини;
- таълим тизимини ривожлантиришнинг устувор йўналишларини;

- таълим тизимида мулоқот ва коммуникатив жараёнларнинг шакл ва қонуниятларини;
- педагогик жараёнлар қонуниятлари ва шахсни ўқитиш, тарбиялаш, ривожлантиришнинг замонавий назарияси ва технологияларини;
- таълим соҳасидаги инновацияларни;
- жамиятни ва таълимни ахборотлаштириш технологияларини;
- педагогика ва психологиянинг сўнгги ютуқларини;
- мутахассислик фанларини ўқитишдаги илғор хорижий тажрибаларни;
- ўқитувчининг инновацион фаолиятини;
- Республикада режиссёрлик санъати фанлари соҳасида олиб борилаётган илмий тадқиқотлар ва уларнинг натижаларини;
- жаҳон режиссура мактаблари, уларнинг новаторлик ва анъанавийлик меъзонларини;
- К.С.Станиславский илмий меъросига янги қарашларни;
- Европа мамлакатлари режиссурасининг оммабоп йўналишларини;
- режиссура фанини ўқитиш модернизацияларини;
- замонавий талабдаги машғулотларни яратиш ва олиб бориш меъзонларини;
- машғулотларнинг самарадорлигини ошириш омилларини;
- инновацион технология ва услублардан фойдаланишни;
- машғулотларнинг кўп вариантлилиги ва натижани тахмин қилиш имкониятларини;
- фанни ўргатиш замонавий техникалардан фойдаланиш усулбиётини;
- кўрғазмали қурооллар яратиш технологиясини;
- замонавий сахна ва экран томошаларида бадиийлик ва ҳаётий ҳақиқат кўринишларини;
- яхлит образ яратиш услубиётини
- бадиий асардаги образларнинг замонавий таҳлил услубларини
- маълумотлар асосида бадиий тўқима шакллантириш усулларини;
- сахна асарининг томошавийлигига эришиш услубиётини;
- бош ғояларининг томошабинларга етказиш ва бадиий эстетик тарбиялаш воситаларини;
- профессионал меъзонлар ва уларга уйғунликнинг асосий шартларини;
- актёрлик маҳоратида пайдо бўлаётган оқим ва йўналишларни;
- бошқа фан ютуқларидан фойдаланиш услубларини;
- актёрлик санъатининг янги босқичларини;
- фанни ўқитишда амалиёт билан узвий боғлиқликда ташкил этиш асосларини;
- замонавий таълим методларини;
- электрон педагогика асосларини;
- педагогик маҳорат асосларини **билиши керак**.

Тингловчи:

- таълим-тарбия жараёнлари мақсадига эришишда муассасанинг фаолиятини таъминлаш;
- таълим-тарбия жараёнларини ривожлантиришга қаратилган инновацияларни ишлаб чиқиш ва жорий этиш;
- қабул қилинган қарорларнинг натижасини баҳолаш ва башоратлаш;
- таълим сифатини назорат қила олиш;
- ўқув-методик ҳужжатларни ярата олиш;
- таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланиш;
- педагогик фаолиятга инновацияларни татбиқ этишнинг самарали шаклларини;
- замонавий педагогик технологияларни таълим жараёнига татбиқ этишни;
- виртуал лаборатория ишларини яратиш ва қўллаш;
- хорижий тилдаги манбалардан педагогик фаолиятда фойдалана олиш;
- электрон ўқув материалларини яратиш технологияларини билиши ҳамда улардан таълим жараёнида фойдаланиш;
- педагогларда касбий компетентликни такомиллаштириш жараёнида ўз-ўзини ривожлантиришга бўлган онгли эҳтиёжни шакллантириш;
- шахсий педагогик ва методологик маданиятни ривожлантириш;
- сахна ҳаракати ва ундаги замонавий йўналиш ва услубларидан фойдаланиш;
- эришилган ютуқларнинг ижобий мослашув метод ва воситаларидан фойдаланиш;
- талабаларга индивидуал тарзда замонавий пластика унсурларини сингдириш;
- талабанинг пластикаси ва сахнадаги ҳаракатини шакллантириш;
- пластик ва хореографик дастурларида замонавий пластика унсурларидан фойдаланиш;
- уларнинг миллий пластика унсурлари билан омикталаш;
- талабада ижод қилиш, ижодий изланиш жараёнларини йўлга қўйиш;
- Мари Монтесори услубидан фойдаланиш;
- тренинг ва семинар-тренингларни ташкил этиш;
- муштрадаги янгиликларни амалиётда қўллаш;
- замонавий режиссура мактаблари тажрибасини ўзлаштириш;
- Европа мамлакатларида фанни ўқитиш методикаларини ижобий натижаларидан фойдаланиш;
- “Режиссура” фанида рўй бераётган инновацияларни амалиётга татбиқ этиш;
- фан ўқитилишини такомиллаштириш;
- ўзгаришлар ижобий натижаларидан фойдаланиш;
- янги усул ва услубларни кашф этиш;
- анъанавий таълим тизимини бойитиш ва модернизациялаш;

- таълим сифатининг ижобий ўзгартиришига;
- олиб борилаётган илмий изланишлар ва тадқиқотлар натижаларидан фойдаланишни;
- фандаги модернизация ва ўзгаришларнинг амалиётда фойдаланиш услубларини эгаллаб олиш ва мазмун-моҳиятини етказа билишни;
- таълим жараёнини ташкил этиш ва бошқариш **кўникмаларига** эга бўлиши лозим.

Тингловчи:

- педагогик мониторинг олиб бориш;
- психологик-педагогик диагностиканинг замонавий методларидан фойдаланиш;
- мутахассислик фанларидан инновацион ўқув машғулотларини лойиҳалаш, амалга ошириш, баҳолаш, такомиллаштириш;
- педагогик технологиялардан фанни ўқитишда қўлланиш;
- “Ақлий хужум”, “музёра” ва “кластер” усулларининг режиссура фанини ўқитиш фойдаланиш;
- дидактик манбаларни яратиш;
- кўргазмали қуроллардан фойдаланиш;
- ўқитувчининг шахсий ахборот базасини яратиш;
- ахборот доскасини яратиш;
- шахсий ахборот манбаъ базасини яратиш ва ундан фойдаланиш;
- мутахассислик фанларини ўқитишнинг дидактик таъминотини яратиш;
- коммуникатив вазифаларни хал этиш технологиялари, касбий мулоқот усулларидан фойдаланиш, ҳамкорлик ишларини олиб бориш **малакаларига** эга бўлиши зарур.

Курсни ўқитишда замонавий ахборот ва педагогик технологиялар

Модулларни ўқитишда дарслик, ўқув қўлланмалар, маъруза матнларининг электрон версияларидан, электрон плакатлар ва бошқа электрон ресурслардан фойдаланилади. Машғулотлар семинар-тренинг шаклида олиб борилади ва кичик гуруҳларда ишлаш каби интерфаол методлардан фойдаланган ҳолда амалга оширилади.

Малака ошириш жараёни 144 соатни ташкил этади. Ўқув юклагаси ҳафтасига 36 соат этиб белгиланган. Ўқув курсини тугаллаган тингловчиларга Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16 февралдаги 25-сон қарори билан тасдиқланган давлат намунасидаги малака оширганлиги ҳақидаги сертификат берилади.

“Режиссёрлик ва актёрлик санъати (Турлари бўйича)”
малака ошириш курсининг ўқув модуллари ва уларнинг таркиби
мазмун

I. Умумий тайёргарлик модули

1.1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривожини ва таълим-тарбия масалалари

И.Каримов асарларида жамият тараққиёти тўғрисида янги назарий концептуал ёндашувнинг илмий асослари. Ўзбекистон ижтимоий ҳаётининг сиёсий институтлар, ғоялар ва фикрлар хилма-хиллигига асосланиши. Жамият ривожланиш босқичлари. Мустақиллик ва ўтиш даврининг зарурияти. “Ўзбек модели”нинг ишлаб чиқилиши, асосий принциплари. Жамият тараққиётини демократлаштириш ва модернизация қилиш. Эришилган ютуқлар ва унинг истиқболлари.

Демократик жамият куришнинг муҳим шартини ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамияти эканлиги. Мамлакатда демократик ислохотларни чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясининг ишлаб чиқилиши, унинг асосий йўналишлари. Фуқаролик жамиятини ривожлантиришга қаратилган янги қонунлар ва ўзгаришларнинг аҳамияти.

Глобаллашув ва таълим-тарбия тизимидаги замонавий талаблар. Ахборот коммуникация тизими, замонавий педагогик технологиядан фойдаланиш ва унинг афзалликлари. Таълим-тарбиянинг миллий-маънавий негизлари, умумдемократик принципларга асосланиши. Миллий ғоя негизларидан таълим-тарбияда фойдаланиш.

1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этиш ва бошқаришнинг меъёрий-ҳуқуқий асослари.

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни, “Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури”, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва фармойишлари, Вазирлар Маҳкамасининг Қарорлари.

Давлат таълим стандартлари, классификатор, ўқув режалар, фан дастурлари, Олий таълим вазирлигининг низомлари, буйруқлари, йўриқномалар ва бошқа меъёрий ҳужжатларнинг мазмуни ва моҳияти.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ваколатлари, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг ваколатлари, маҳаллий давлат органларининг ваколатлари, Олий таълим муассасаларининг ваколатлари.

1.3. ОТМ тизимида ўқув жараёни ва ўқув-услубий фаолиятни модернизациялаш ва инновацион таълим технологияларини жорий этиш.

Умумий сифат менежменти тушунчаси, унсурлари, асосий ғояси ва тамойиллари. Таълим сифати тушунчаси, тавсифлари, бошқариш функциялари ва бошқичлари.

Олий таълим тизимининг сифатига таъсир этувчи омиллар. Ўқув жараёнининг сифати. Профессор-ўқитувчиларнинг педагогик маҳорати ва илмий салоҳиятини баҳолаш мезонлари. Олий таълим муассасасининг моддий-техник таъминоти сифати. Олий таълим муассасасининг сифат сиёсати. Таълим маркетинги хизматлари сифати. Битирувчиларнинг сифати.

Олий таълим сифатини баҳолашнинг асосий йўналишлари. Олий таълим муассасаларининг рейтинги. Факультет ва кафедралар даражасида сифат менежменти.

Таълимдаги инновацион технологиялар. Олий таълим муассасасида ўқув-услубий фаолиятни модернизациялашнинг асосий йўналишлари.

Инновацион таълим технологияларини ўқув жараёнига тадбиқ этиш. Халқаро ҳамкорлик ва хориж тажрибаси. Профессор-ўқитувчиларнинг ахборот-коммуникация технологиялари, чет тиллар ва педагогик технологиялар бўйича саводхонлигининг ошириш масалалари.

Олий таълимнинг электрон ахборот-ресурслари ва замонавий ўқув адабиётлари билан таъминотини янада ривожлантириш.

II. Умумқасбий тайёргарлик модули

2.1. Олий таълим педагогикаси ва психологияси.

Олий таълим педагогикаси ва психологияси фанининг долзарб масалалари. Таълим жараёни ягона тизим сифатида. Таълим парадигмалари. Педагогик тадқиқот методлари. Олий таълимни модернизациялаш ва оптималлаштириш. Таълим жараёнининг психологик ўзига хослиги. Ўқув мотивацияси ва таълим самарадорлиги. Шахс психологияси ва шахсга йўналтирилган таълим. Педагогик коммуникацияда психологик компетентлик.

2.2. Электрон педагогика асослари.

Ахборот – коммуникация технологиялари ҳақида тушунча. Ахборот – коммуникация технологияларининг воситалари. Янги ахборот технологиялари, ахборот тизимини бошқариш, ахборот тизимининг функционал ташкил этувчилари. Маълумотларни марказлашган ҳолда қайта ишлаш. Маълумотларни узатиш тизимлари ва уларнинг характеристикаси. Замонавий коммуникация технологиялари. Таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологиялари, интерактив технологиялардан фойдаланиш.

Ўқув мақсадли электрон воситаларни яратиш ва уларнинг сифатини баҳолаш. Ўқув-тарбия жараёнининг ахборот-методик таъминотини ва ўқув

муассасаси ташкилий бошқарув тизимини автоматлаштириш ва унинг истиқболлари. Электрон ўқув материаллар базасининг тузилмаси ва таркиби. Таълимий ИНТЕРНЕТ ресурслари ва улардан ўқув жараёнида фойдаланиш.

Педагогик дастурий воситаларнинг умумий таърифи. Электрон ўқув материаллари ва уларнинг турлари. Замонавий дастурлаш тиллари асосида электрон ўқув материалларини яратиш.

Аудиовизуал ахборот: табиати, манбалари, ўзгартирувчилари, ташувчилари. Ўқитишнинг аудиовизуал технологиялари: теле ва видеоконференциялар ва уларни ташкил этиш, аудио, видео ва компьютерли ўқув қўлланмалари, аудио, видео ва компьютерли материалларнинг банки, аудио, видео ва компьютерли ўқув қўлланмаларини яратишнинг дидактик принциплари. Ўқитишнинг интерфаол технологиялари.

2.3. Таълим технологиялари ва педагогик маҳорат.

Таълим технологиялари ва педагогик маҳоратнинг назарий асослари. Таълим технологияси ва шахсга йўналтирилган таълим турлари. Замонавий таълим (модулли, муаммоли, интерфаол, ҳамкорликда ишлаш, индивидуал, информатсион) технологиялари. Олий таълим муассасаларида аудитория ва аудиториядан ташқари таълимни ташкил этиш. Педагогик мулоқот маданияти ва психологияси. Педагогнинг коммуникатив ва креатив қобилиятлари. Касбий компетентлик. Педагогик назокат ва одоб-ахлоқ. Педагогик техника. Нутқ техникаси ва маданияти. Педагогик низолар. Педагогик жараёни технологиялар лойиҳалаштириш.

2.4. Амалий хорижий тил.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 10 декабрдаги “Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги” қарорининг моҳияти ва тарихий аҳамияти. Чет тилларда эркин сўзлаша оладиган мутахассисларни тайёрлаш тизимини тубдан такомиллаштириш. Жаҳон цивилизацияси ютуқлари ва дунё ахборот ресурсларидан фойдаланиш. Халқаро ҳамкорлик ва мулоқотларни ривожлантириш. Таълим тизимининг барча босқичларида чет тилларни узлуксиз ўрганишни ташкил қилиш. Чет тилини эгаллаш даражаларининг Европа системаси (CEFR) ва унинг учта асосий даражаси. Сўз бирикмалари атрофида мулоқот. Сўзлашув ва эшитиш қобилияти. Ишда, ўқишда, бўш вақтларда бўладиган суҳбат малакасини шакллантириш. Эркин касбий мулоқот. Чет тилида илмий мунозара. Туризмга оид мулоқот. Йирик, мураккаб матнлар ва уларни тушуна олиш кўникмаси. Фикрни раво қилиш. Чет тилида бўлган интернет матнларининг асосий ғоясини тушуниш. Таржима хусусиятлари. Оғзаки ва ёзма таржима.

2.5. Тестология асослари.

Тестология тушунчаси. Тестологиянинг тавсифи. Тестология ва унинг фаолият соҳалари. Тестологиянинг фан сифатида шаклланиш босқичлари.

Тест тузиш методикаси. Тестларнинг турлари, мазмуни ва кўрсаткич нормалари. Тестларнинг стандарт меъёрлари. Ёш нормалари. Гуруҳий нормалар. Нисбий норма. Фан соҳалари бўйича тест тузишнинг асосий тамойиллари, қоидалари, талаб ва мезон кўрсаткичлари. Ижтимоий-гуманитар ва аниқ-табиий фанлар бўйича тест тузиш тартиби. Тест саволларини Давлат тест марказига тақдим этиш форматлари.

2.6. Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги.

Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги ҳақида тушунча. Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги фанининг мақсади ва вазифалари. Фаолият хавфсизлигини таҳлил қилиш. Ҳаёт фаолияти хавфсизлигининг асосий тушунчалари, мазмуни. Хавфлар, уларнинг таснифи. Фаолият хавфсизлигини таъминлаш тамойиллари, услублари. Фаолият хавфсизлиги психологияси. Ҳаёт фаолияти хавфсизлигини таъминлаш бўйича қабул қилинган меъерий-ҳуқуқий ҳужжатлар. Ўзбекистон шароитида техноген вазиятлар ва фавқулодда ҳолатларда таълим муассасаларида ходимлар, ўқувчи-талабалар ҳаракатини ташкил этиш ва мувофиқлаштириш. Экологик маърифат ҳақида тушунча. Экологик таълим-тарбия мазмуни, методикаси. Экологик маданият ва уни барқарор тараққиётни таъминлашда тутган ўрни.

2.7. Ахборот хавфсизлиги.

Ахборот хавфсизлиги ва уни таъминлаш усуллари. Ахборот хавфсизлигини таъминлашнинг ҳуқуқий асослари. Ахборот хавфсизлиги турлари. Ахборот хавфсизлигини таъминлаш. Логин ва пароль тушунчаси. Идентификация ва аутентификация. Конфиденциал ахборот. Ахборот хавфсизлигининг концептуал модели. Ахборотларни ҳимоялашнинг криптографик усуллари. Электрон рақамли имзо ва ундан фойдаланиш. Интернет тизимидан олинаётган ахборотларнинг ишончлилиги, ўқув жараёнида Интернет манбаларидан фойдаланиш ва уларнинг ўқув мақсадларига мослиги.

III. Умуммутахассислик бўйича тайёргарлик модули

3.1. Режиссура ва актёрлик санъати асослари.

Режиссура ва актёрлик санъати фанини ўқитиш модернизациялари. Замонавий талабдаги машғулотларни яратиш ва олиб бориш меъзонлари. Машғулотларнинг самарадорлигини ошириш омиллари. Инновацион технология ва услублардан фойдаланиш. Фанни ўргатишда замонавий техникалардан фойдаланиш. Театр ва томошалар режиссурасида замонавий қаҳрамон муаммолари.

3.2. Саҳна нутқи фанини ўқитиш методикаси инновациялари.

Саҳна нутқи фанини ўқитиш методикаси инновациялари фанининг мақсади. Саҳна ва экран томошаларида бадиийлик ва ҳаётий ҳақиқат. Муаллиф асарида характер ва образларнинг ички кечинмалари ва ижрочилик маҳорати. Бугунги кун телевидения ва радиода нутқ муаммолари, уларнинг бартараф қилиш омиллари. Телевидение ва радиода турли дастурлар (сиёсий-ижтимоий, маданий-маърифий, кўнгил очар интерактив) тайёрлаш ва уларни олиб бориш. Бугунги кун фильмларида дубляж жараёнлари.

3.3. Саҳна ҳаракати ва пластика.

Саҳна ҳаракати ва ундаги замонавий йўналиш ва услублар. Миллий пластика элементларини қайта тиклаш ва модернизациялаш воситалари. Замонавий пластика амалиёти билан танишиш. Талабаларга индивидуал тарзда пластик ҳаракатларни сингдириш маҳорати. Талабанинг пластикаси ва саҳнадаги ҳаракатини шакллантириш. Пластик ва хореографик дастурларини миллий пластика элементлари билан омикталаштириш.

IV. Мутахассислик бўйича тайёргарлик модули

4.1. Режиссура санъати ва актёрлик маҳорати фанларини ўқитишда илғор тажрибалардан фойдаланиш.

Замонавий режиссура таълими. Тренинг ва семинар-тренингларнинг унумдорлиги. Муштрадаги янгиликлар ва уларнинг композицияси. Европа мамлакатларида фанни ўқитиш методикалари. Замонавий режиссура мактаблари. “Режиссура санъати ва актёрлик маҳорати” фанида рўй бераётган инновациялар. Якка дарслар сифатининг ижобий ўзгаришига хизмат қилувчи омиллар.

4.2. Драма назарияси: режиссура ва актёрлик санъатидаги оқимлар.

Драма назариясини ўқитишда янги педагогик технологияларнинг қўлланилиши. “Ақлий хужум”, “музёра” ва “кластер” усулларининг режиссура фанини ўқитишда қўл келиши. Актёрлик маҳоратини ўқитишда янги қарашлар. Образ яратиш масаласи ҳамда роль устида ишлаш жараёнидаги янгиликлар.

V. Танлов фанлари модули.

Режиссёрлик ва актёрлик санъати йўналиши тингловчиларнинг эҳтиёжидан келиб чиқиб, марказ танлов фанлар модулининг таркибий қисми ва мазмунини белгилайди.

Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар.

Амалий машғулотлар олий таълим тизимида ўқув жараёни ва ўқув-услугий фаолиятни моделлаштириш ҳамда олий таълим педагогикаси ва психологияси, электрон педагогика асослари, таълим технологиялари ва педагогик маҳорат, амалий хорижий тил, актёрлик маҳорати фанлари ва уларни ўқитишнинг долзарб муаммолари ҳамда замонавий концепцияси, режиссёрлик маҳорати ва техникаси илғор йўналишлари, улардан амалиётда фойдаланиш услубиёти, инновацияларнинг амалиётга тадбиқ қилинишида миллий хусусиятларнинг эътиборга олиниши, машқ ва тренингларда ҳар тарафлама қамраб олиш ва индивидуаллик меъзонлари, мутахассислик фанлари машқ ва тренингларини модернизациялаш, сахна ҳаракати ва замонавий пластика унсурларидан сахналантириш жараёнида фойдаланиш услублари, мутахассислик фанларини ўқитиш методикаси инновациялари, улардан фойдаланиш, режиссура фанини ўқитишда янги педагогик технологиялардан фойдаланиш, илғор хорижий педагогик тажрибалар мавзулари доирасида олиб борилади. Амалий машғулотлар замонавий дидактик таъминот ва лаборатория жиҳозларига эга бўлган аудиториялар ва маҳсус таъминланган ижодий устахоналарда, маданият ва санъат муассасаларида ҳамда Интернет тармоғига уланган компьютер синфларида ташкил этилади.

Мустақил соатларни ташкил этишнинг шакли ва мазмуни.

Тингловчи мустақил соатларни муайян модуллар хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда қуйидаги шакллардан фойдаланиб бажаради:

- Малакавий иш.
- Такдимот (танланган мавзу асосида такдимот тайёрланади).
- Мутахассислик фани бўйича ўқув-дидактик материаллар тайёрлаш.
- Мутахассислик фани бўйича машғулотлар ишланмаларини лойиҳалаш.
- Ижодий топшириқлар ишлаб чиқиш.

Малакавий иш мазмуни танланган мавзуга мос бўлиб, уни бажаришда қуйидагиларга эътибор берилади:

Таркиби:

- титул варағи;
- кириш;
- асосий қисм;
- хулоса;
- фойдаланган адабиётлар рўйхати;
- илова (интернет тармоғидан олинган маълумотлар, амалий материаллар нусхалари, дарс ишланмаси ва б.).

Мазмуни:

- тавсия қилинган адабиётларни мутоала қилиш;
- мутахассислик фанларида инновациялардан фойдаланиш;
- мультимедия дарсликларини яратиш мезонлари;

- талаба билан индивидуал ишлашда педагогик маҳорат;
- касбий педагогика муаммолари;
- интернетда мавзуга оид маълумотларни излаш ва мутоала қилиш;
- малака ошириш курси давомида мустақил дарс олиб бориш;
- дарснинг маърузаси, тарқатма материаллари, технологик харитасини тайёрлаш;
- касбий педагогиканинг услубий таъминоти муаммолари;
- педагогик фаолиятда анъанавийлик ва инновациялар;
- ўзбек педагогик услубиёти ва унинг модернизацияси.

Малакани ҳимоя қилиш иши мазмуни ва шакли йўналиш таркибидаги модуллар хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда кенгайтирилиши ва ўзгартирилиши мумкин.

Тавсия этилган малака иш мавзулари.

1. Кадрлар тайёрлаш миллий модели.
2. Педагогиканинг илмий-тадқиқот методлари.
3. Ахборот – коммуникация технологиялари воситаларидан таълим жараёнида фойдаланишнинг истиқболли йўналишлари ва келажаги.
4. Таълим жараёни ягона педагогик тизим сифатида. Таълим тамойиллари.
5. Яқка тартибдаги машғулотлар – режиссёрлик ва актёрлик санъати фанларини ташкил этиш шакли сифатида.
6. Режиссёрлик санъатидаги замонавий йўналишлар ҳақида.
7. Актёрлик санъатидаги замонавий йўналишлар ҳақида.
8. Режиссёрлик санъати фанларини ўқитишда ўзбек мутахассисларининг услублари.
9. Актёрлик санъатининг ижодий изланиш жараёнлари ҳақида.
10. Режиссёрлик санъатининг замонавий йўналишларида миллийлик унсурлари.
11. Актёрлик санъатининг замонавий йўналишларида миллийлик унсурлари.
12. Актёрлик санъати фанларини ўқитишда ўзбек мутахассисларининг услублари.
13. Режиссёрлик санъатининг ижодий изланиш жараёнлари ҳақида.
14. Образ яратишни таҳлил қилиш жараёнлари ҳақида.
15. Баркамол инсон тарбиясида актёрлик санъатининг ўрни.
16. Баркамол инсон тарбиясида режиссёрлик санъатининг ўрни.
17. Истиқлол йилларида Режиссёрлик санъатининг ривожланиш тенденциялари
18. Истиқлол йилларида Актёрлик санъатининг ривожланиш тенденциялари
19. Режиссёрлик санъати фанининг асосий мақсади ва вазифалари.
20. Актёрлик санъати фанининг асосий мақсади ва вазифалари.
21. Режиссёрлик санъатига инновацион технологияларнинг жорий қилиниши.

22. Актёрлик санъатига инновацион технологияларнинг жорий қилиниши.
23. Режиссёрлик санъати ўқитувчисининг педагогик қобилияти, педагогик маҳорати ва техникаси.
24. Актёрлик санъати ўқитувчисининг педагогик қобилияти, педагогик маҳорати ва техникаси.
25. Режиссёрлик санъати соҳасининг долзарб муаммолари
26. Актёрлик санъати фанида устоз-шогирд анъаналари
27. Режиссёрлик санъати фанларининг ривожланиш жараёнлари ва воситалари
28. Актёрлик санъати фанларининг ривожланиш жараёнлари ва воситалари
29. Режиссёрлик санъати фанида устоз-шогирд анъаналари
30. Режиссёрлик санъати фанларини ўқитишда инновацион педагогик фаолиятнинг назарий асослари.
31. Актёрлик санъати бўйича ҳорижий мамлакатлар тажрибалари.
32. Режиссёрлик санъати бўйича ҳорижий мамлакатлар тажрибалари.
33. Замонавий педагогик технологиялар орқали Актёрлик санъати фанларини ўқитишни лойиҳалаш.
34. Замонавий педагогик технологиялар орқали Режиссёрлик санъати фанларини ўқитишни лойиҳалаш.

Дастурнинг инфор­мацион-методик таъминоти.

Модуларни ўқитиш жараёнида таълимнинг замонавий методлари, педагогик ва ахборот технологияларини қўлланилиши назарда тутилган:

-модуларнинг барча маърузалари бўйича замонавий компьютер технологиялари ёрдамида мультимедияли тақдимот тайёрлаш;

-амалий машғулотларда педагогик ва ахборот – коммуникация технологияларидан кенг фойдаланиш;

-тингловчиларнинг илғор тажрибаларини ўрганиш ва оммалаштириш назарда тутилган.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2012.
2. Каримов И.А. Ўзбекистон миллий истиқлол, истеъдод, сиёсат, мафкура, 1-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
3. Каримов И.А. Биздан обод ва озод ватан қолсин, 2-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
4. Каримов И.А. Ватан саждагоҳ каби муқаддасдир, 3-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
5. Каримов И.А. Бунёдкорлик йўлида, 4-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
6. Каримов И.А. Янгича фикрлаш ва ишлаш–давр талаби, 5-жилд.– Т.:Ўзбекистон, 1997.
7. Каримов И.А. Хавфсизлик ва барқарор тараққиёт йўлидан. 6-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1998.

8. Каримов И.А. Биз келажакимизни ўз қўлимиз билан қураимиз, 7-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 1999.
9. Каримов И.А. Оллоҳ қалбимизда, юрагимизда. – Т.: Ўзбекистон, 1996.
10. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан эркин ва фаровон ҳаёт пировард мақсадимиз, 8-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 2000.
11. Каримов И.А. Ватан равнақи учун ҳар биримиз маъсулмиз, 9-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 2001.
12. Каримов И.А. Миллий истиқлол мафкура – халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир. – Т.: Ўзбекистон, 2000.
13. Каримов И.А. Истиқлол ва маънавият. – Т.: Ўзбекистон, 1994.
14. И.А.Каримов. Тарихий хотирасиз келажакги йўқ. – Т.: Шарқ, 1998.
15. Каримов И.А. Юксак маънавият – енгилмас куч. Т.: «Маънавият». –Т.: 2008.-176 б.
16. Каримов И.А. Ўзбекистон мустақилликка эришиш оstonасида. Т.: “Ўзбекистон”. –Т.: 2011.- 440 б.
17. «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг қонуни, «Халқ сўзи», 1998 й., 15 май 2- бет.
18. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар.- Т.:Ўзбекистон, 2000.
19. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16-февралдаги “Педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва уларни малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 25-сонли Қарори.
20. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 20 майдаги “Олий таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва юқори малакали мутахассислар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилиш чора-тадбирлари тўғрисидаги” ПҚ-1533-сон қарори.
21. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 278-сонли қарори.
22. Каримов И.А. “Миллий театримиз – ифтихоримиз”. Тошкент шаҳрида Академик Драма Театри янги биносининг очилиш маросимида сўзлаган нутқи. 2001 йил 30 август.
23. Сайфуллаев Б., Маматқосимов Ж. Актёрлик маҳорати. Т.: Фан ва технология, 2012.
24. Станиславский К.С. “Актёрнинг ўз устида ишлаши”. Т.Хўжаев таржимаси С.Мухамедов муҳаррирлигида. Т. Янги аср авлоди. 2010
25. Маҳмудов Ж. Актёрлик маҳорати. Тошкент, 2005 й.
26. Кристи Г. Воспитание актёра школыСтаниславского. Москва,«Искусство»,1968 г.
27. Немирович-Данченко В.И. Рождение театра. М.,1989 г.
28. Ризаев Ш.Саҳна маънавияти. Тошкент, 2000 й.
29. Умаров М. Эстрада ва оммавий байрамлар тарихи. Т.: “Янги аср авлоди”. 2009.

30. Маматқосимов Ж. “Оммавий байрамлар режиссурасида сахна маданияти”. Т.: “Фан ва технология”. 2009.
31. Аҳмедов Ф. “Оммавий байрамлар режиссураси асослари”. Т.: “Алоқачи”. 2008.
32. Мирпўлатов Х. “Оммавий байрамлар режиссураси”. Т.: “Чўлпон”. 2008.
33. Турсунбоев С. “Жаҳон театри тарихи”. Т.: “Фан ва технология”. 2008.
34. Маҳмудов Ж., Маҳмудова Х.. “Актёрлик маҳорати асослари”. Т.: ЎзДСИ босмахонаси. 2008.
35. Муҳамедов. М. “Актёрлик маҳорати асослари”. Т.: ЎзДСИ босмахонаси. 2008.
36. Исмоилов М. “Актёрлик маҳорати ва актёрлик маҳорати бўйича ўтказиладиган амалий машқлар” Т.: Ўз РФААК босмахонаси. 2007.
37. Зуфаров У. Саҳна талқини ва таҳлили. – Т.: Муסיқа. 2007.
38. Исмоилов М. “Оммавий байрамларда бадиий безак”. Т.: Ўз РФААК босмахонаси 2007.
39. Қорабоев У. “Ўзбек халқи байрамлари”. Т.: “Шарқ” нашриёт-матбаа акциадорлик компанияси бош таҳририяти. 2002.
40. Душамов Ж. “Оммавий тадбирлар Актёрлик маҳоратиси”. Т. Ғ.Ғулом номидаги адабиёт ва санъат нашриёти. 2002.
41. Усмонов Р. Актёрлик маҳорати . – Т.: Фан, 1997
42. Маҳмудов Ж. “Саҳна композицияси алифбоси”. Т.: Ўзбекистон файласуфлари миллий жамияти нашриёти. 2006.
43. Раҳмонов М., Тўлахўжаева М., Мухторов И. “Ўзбек миллий академик драма театри тарихи”. Т.: 2003.
44. Қодиров М. “Ўзбек театри тарихи”. Т.: “Ижод дунёси”. 2003.
45. Абдусаматов Ҳ. “Драма назарияси”. Т.: Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти. 2000.
46. Ризаев Ш. “Жадид драмаси”. “Шарқ” нашриёти-матбаа концернининг Бош таҳририяти, 1997.
47. Шарафиддин Али Яздий. “Зафарнома”. Т.: “Шарқ” нашриёт-матбаа акциадорлик компанияси бош таҳририяти. 1997.
48. Қодиров М. “Томоша санъати ўтмишидан лавҳалар”. Т.: “Фан” 1993.
49. Абдусаматов Ҳ. “Саҳна сардори”. “Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси бош таҳририяти. 2003.
50. Қодиров М. “Навоий ва саҳна санъати”. Т.: “Ўзбекистон миллий анциклопедияси” Давлат илмий нашриёти. 2000.
51. “Театр” адабий-бадиий, ахборот-реклама журнали.

Интернет маълумотларн:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Матбуот маркази сайти: www.press-service.uz
2. Ўзбекистон Республикаси Давлат Ҳокимияти портали: www.gov.uz
3. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari izohli lug'ati, 2004, UNDP DDI: Programme www.lugat.uz, www.glossaiy.uz
4. Ўзбек интернет ресурсларининг каталоги: www.uz
5. Infocom.uz электрон журнали: www.infocom.uz
6. Ziyonet
7. <http://www.teatr.ru>
8. <http://www.uzbekteatr.skm.uz>
9. <http://stanislavsky.by.ru>
10. <http://www.teatr-estrada.ru>
11. <http://www.teatr.com>
12. <http://www.aktor.ru>
13. <http://www.meyerhold.ru>
14. <http://www.mxat.ru>
15. <http://www.uforum.uz/>
16. Axborot-resurs markazi <http://www.assc.uz/>
17. <http://www.xabar.uz>
18. www.edu.uz
19. www.pedagog.uz
20. www.tdpu.uz
21. www.dsmi.uz
22. www.bimm.uz

ИШЛАБ ЧИКИЛГАН:

Олий таълим тизими педагог ва раҳбар кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишни ташкил этиш
Бош илмий-методик маркази

Директор

У.Ш.Бегимкулов

2013 й.

М.Ў.

Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти хузуридаги педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази

Директор

А.А.Хасанов

2013 й.

М.Ў.

КЕЛИШИЛГАН:

Маданият ва спорт ишлари вазирлиги
Таълим муассасаси, фан ва кадрларни тайёрлаш бошқармаси

Бошқарма бошлиғи

А. Нуруллаев

2013 й.

М.Ў.

